

पठतु संस्कृतम्

कोविदः

कोविदः - जूलै 2023

- समासाः
- तद्धितान्ताः
- णिजन्ताः
- सन्नन्ताः
- अलङ्काराः
- छन्दांसि
- णत्वम्
- सूक्तयः - १०
- सुभाषितानि - २०
- रघुवंशश्लोकानाम् अन्वयः - २४
- काव्यकथा १ - कुमारसम्भवम्
- काव्यकथा २ - नैषधीयचरितम्
- संस्कृतसाहित्यपरिचयः - १० (नाटकम्, गद्यम्...)
- संस्कृतग्रन्थकारपरिचयः - ४५
- अपठित गद्यांशः
- कथा-लेखनम्
- निबन्ध-लेखनम्
- पत्र-लेखनम्

व्याकरणम्

समासः

समासः

अनेकस्य पदस्य एकपदीभवनं समासः

रामः कृष्णः च विद्यालयं गच्छतः ।

रामकृष्णौ विद्यालयं गच्छतः ।

रामः कृष्णः च विद्यालयं गच्छतः ।

रामः, कृष्णः, च, विद्यालयं, गच्छतः

रामकृष्णौ

- वाक्यम्

- पदानि

- समासः

सुबन्तम् – नाम-पदम्

तिङन्तम् – क्रिया-पदम्

समासः

अनेकस्य पदस्य एकपदीभवनं समासः

रामः कृष्णः च विद्यालयं गच्छतः ।
रामकृष्णौ विद्यालयं गच्छतः ।

माता देवस्य आलयं गच्छति ।
माता देवालयं गच्छति ।

सीतायाः पतिः - सीतापतिः
कृष्णं फलकम् - कृष्णफलकम्

समासः

नियमाः

- अनेकस्य पदस्य एकपदीभवनं समासः ।
- समासः सुबन्तानाम् एव भवति ।
- समासः प्रायः तिङन्तानां न भवति ।
- समासः पदयोः मध्ये एव भवति ।
- समासे अर्थस्य प्राधान्यम् अस्ति ।

समासः

- सन्धि-समासयोः भेदः कः ?

सन्धिः वर्णयोः मध्ये भवति । (गुरु + उपदेशः = गुरूपदेशः)
समासः पदयोः मध्ये भवति । (गुरोः उपदेशः = गुरूपदेशः)

- समासे कति पदानि सन्ति ?

प्रायः पदद्वयम्
रामश्च लक्ष्मणश्च = रामलक्ष्मणौ

अधिकानि पदानि अपि भवन्ति ।

रामश्च लक्ष्मणश्च भरतश्च शत्रुघ्नश्च = रामलक्ष्मणभरतशत्रुघ्नाः

समासः

पारिभाषिकपदानि

देवस्य आलयः = देवालयः
प्रातिपदिकम्

देव	= पूर्वपदम्
आलय	= उत्तरपदम्
देवालयः	= समस्तपदम्
देवस्य आलयः	= विग्रह-वाक्यम्

पूर्वपदम् उत्तरपदं च प्रातिपदिकरूपेण तिष्ठतः ।

प्रायः उत्तरपदस्य यत् लिङ्गं तदेव समस्तपदस्य अपि ।

समासः

रामः च कृष्णः च = रामकृष्णौ
राम = पूर्वपदम्
कृष्ण = उत्तरपदम्
रामकृष्णौ = समस्तपदम्
रामः च कृष्णः च = विग्रह-वाक्यम्

कालिदासेन रचितम् = कालिदासरचितम्
कालिदास = पूर्वपदम्
रचित = उत्तरपदम्
कालिदासरचितम् = समस्तपदम्
कालिदासेन रचितम् = विग्रह-वाक्यम्

दशरथपुत्रः = दशरथस्य पुत्रः
दशरथ = पूर्वपदम्
पुत्र = उत्तरपदम्
दशरथपुत्रः = समस्तपदम्
दशरथस्य पुत्रः = विग्रह-वाक्यम्

नीलः मेघः = नीलमेघः
नील = पूर्वपदम्
मेघ = उत्तरपदम्
नीलमेघः = समस्तपदम्
नीलः मेघः = विग्रह-वाक्यम्

समासः

अर्थलाभः

देशसेवा

उद्योगः

शुद्धता

वरान्वेषणम्

वसिष्ठाश्रमः

पितृभक्तिः

गङ्गायामुने

नदीप्रवाहः

वृक्षः

समासः

विद्या

कृष्णफलकम्

गमनम्

जनः

पद्माकरः

शिलाप्रतिमा

सूचना

धर्मः

शय्या

पदम्

समासः

नद्याः तीरम्

समुद्रस्य तटः

भूमेः गुणः

काकस्य काष्ण्यम्

देवानाम् इन्द्रः

नदीतीरम्

समुद्रतटः

भूमिगुणः

काककाष्ण्यम्

देवेन्द्रः

समासः

सुधायाः खण्डः

पाण्डोः तनयः

गुरोः पत्नी

मित्रस्य गृहम्

देवस्य पूजा

सुधाखण्डः

पाण्डुतनयः

गुरुपत्नी

मित्रगृहम्

देवपूजा

समासः

दीपस्य प्रकाशः

दीपप्रकाशः

कवेः रचना

कविरचना

चन्द्रस्य दर्शनम्

चन्द्रदर्शनम्

जनानां समूहः

जनसमूहः

नागानाम् इन्द्रः

नागेन्द्रः

समासः

- अनेकस्य पदस्य एकपदीभवनं समासः ।
- समासः सुबन्तानां भवति ।
- समासः तिङन्तानां न भवति ।
- समासः पदयोः मध्ये एव भवति ।
- समासे अर्थस्य प्राधान्यम् अस्ति ।